

Naše abrahámovské spojení¹

MARVIN R. WILSON, PhD, MA

I. ÚVOD

Naše abrahámovské spojení je základním biblickým podkladem pro naše spojení s židovským národem. Abraham je náš otec. Abraham není jen otcem židovského národa, ale všech, kteří sdílejí Abrahamovu víru. Pokud někdo vyznává, že zná Ježíše Krista jako Pána a Spasitele, automaticky vstupuje do nového rodinného dědictví, kterým je spřízněn s naším otcem Abrahamem. "Patříte-li Kristu, jste Abrahamovo semeno" (Gal 3:29). Existuje lid, který je tělesným Abrahamovým semenem. Židovský lid je z přirozeného potomstva. Věřící z pohanů se však liší tím, že byli z Boží milosti vštípeni do Abrahamovy rodiny a jsou duchovním semenem Abrahamovým. Skrze víru pohané přicházejí k rozsáhlému a bohatému odkazu nového dědictví a nového lidu. Pohané zažívají nové dějiny, které již nejsou dějinami jiného národa – národa židovského. Naopak, jejich dějiny se stávají našimi dějinami, protože jsme naroubováni do židovského národa.

Duchovně jsme všichni Semité. Abrahamovi bylo na samém počátku slíbeno mnoho potomků. Tento slib začíná v Genesis 12:2: "Učiním z tebe velký národ." V Genesis 15:5 Bůh zopakoval, že Abraham bude velkým národem. Bůh skutečně slibuje, že skrze Abraháma požehná "všem národům na zemi" (Gn 12:3). To je zopakováno také v 18:18 a 22:18. Stejně sliby byly potvrzeny patriarchům Izákovi a Jákobovi.

Jsme spojeni s Abrahamem, protože my, kteří vyslovujeme Mesiášovo jméno, jsme skrze něj požehnáni. Jak mělo být toto požehnání naplněno? Nový zákon nás poučuje o tom, jak se tento slib naplnil prostřednictvím Abrahamovy duchovní rodiny.

Tento slib byl nejprve naplněn prostřednictvím židovského národa, který byl dědicem tohoto slibu. Ve Skutcích 3:25 říká Petr zástupu Židů: "Jste dědici pro roků a smlouvy, kterou Bůh uzavřel s vašimi otcí. Řekl Abrahamovi: 'Skrze tvé potomstvo budou požehnány všechny národy na zemi.'" Naplnění Genesis 12:2 a 3 se tedy uskutečňuje nejprve v Abrahamově tělesné linii, v židovském národě. Ti budou příjemci

Boží dobré zprávy a jeho dobrého požehnání. Naplnění smlouvy skrze Ježíšův příchod je součástí kérygmatu prvotní církve (srov. Lk 1:55, 72, 73). Bylo hlášáno a zvěstováno Židům, ale zahrnuje také nás.

Za druhé se příslib naplnil na pohanech, kteří budou požehnáni skrze Abraháma a jeho potomky skrze příchod Mesiáše. "Písmo předvíдалo, že Bůh ospravedlní pohany skrze víru" (Gal 3:8). Zde se odvoláváme na text Genesis 12. Pavel říká, že evangelium bylo Abrahamovi oznámeno "předem". Jak se to stalo? Abrahamovi bylo řečeno, že "skrze tebe budou požehnány všechny národy".

My jsme ti, kdo byli požehnáni skrze Abraháma, skrze příchod Mesiáše. Všichni, kdo mají víru, jsou příbuzní Abraháma. Jeho jméno je na stránkách Nového zákona zmíněno asi 75krát. Když jsem před téměř čtyřiceti lety začal vyučovat Písmo, bylo mi řečeno, že bych měl vždy začít učit vysokoškolské prvky známé věci – tedy Nový zákon – a pak se pustit do neznámých, což je z velké části Starý zákon. Rok nebo dva jsem to experimentálně zkoušel a tento přístup se neosvědčil. Bibli musíme číst tak, jak byla napsána. Nový zákon nám nebude dávat smysl, dokud nepochopíme, kdo je Abraham a jakou roli hraje v židovských Písmech. Izajáš, který žil více než tisíc let po Abrahamovi, řekl: "Pohled' na skálu, z níž jsi byl vytesán... Pohled' na Abrahama, svého otce" (Iz 51:1, 2). Na Abraháma se nezapomnělo ani v Izajášově době, nemluvě o 700 letech po Izajášovi, kdy se narodil Abrahamův větší potomek – náš Pán Ježíš Kristus. Abrahamovy pravé děti dělají to, co dělal Abraham (srov. Jan 8:39). Kráčel vírou a stejně tak musíme kráčet i my. Abraham byl "Boží přítel" (Jakub 2:23, RSV). Abraham opustil chaldejský Ur, vyšel z něj a důvěřoval, že Bůh má pro jeho život plán.

Jak dnes člověk naváže správný vztah s Bohem? Na stránkách Nového zákona nenajdeme žádný nový způsob spásy. Židovský lid se nedostal do správného vztahu s Bohem jedním způsobem, zatímco lidé v církvi se dostávají do správného vztahu s Bohem jiným způsobem. Od Abraháma až do dnešních dnů existoval

¹ Původně předneseno jako přednáška 1. května 1994 na čtvrté výroční teologické konferenci na Atlanta Bible College. Pokud není uvedeno jinak, všechny odkazy na Písmo pocházejí z NIV.
1995, *A Journal from the Radical Reformation*, Spring 1995, Vol. 4, No. 3.

jeden způsob spásy. Písmo v tomto bodě hovoří zcela jasně. Pavel v listu Římanům tvrdí, že církev v Římě to musela dělat tak, jak to dělal Abraham. Je to proto, že "Abraham uvěřil Bohu a bylo mu to připsáno jako spravedlnost" (Řím 4:3). To byl základ Pavlovy argumentace, a to je základ naší spásy. Potřebujeme vztah víry a důvěry s živým Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista. Pavel tedy ve čtvrté kapitole listu Římanům říká, že Abraham je otcem věřících pohanů a otcem věřících Židů: "Je otcem nás všech" (Řím 4:11, 12, 16). Opravdu chápeme své spojení s naší abrahámovskou rodinou? Známe své předky? To je velmi důležité. Můžeme si vybírat své přátele, ale nemáme ten luxus, abychom si vybírali svou rodinu. Jsme neoddělitelně spojeni s naším otcem Abrahamem. Nemáme jinou možnost než poznat, kdo jsou naši příbuzní, a to již na počátku naší křesťanské pouťi.

II. POČÁTKY CÍRKVE

Jakým způsobem byli křesťané požehnáni Abrahamem a židovským národem? Jistě se to dělo mnoha způsoby. Různé způsoby jsem se pokusil popsat ve své knize *Our Father Abraham*.² Evangelium neboli Boží dobrá zpráva o spáse přišla skrze Židy (srov. Jan 4:22).

Tři základní biblické funkce církve vycházejí přímo ze synagogy. Z Jeruzalémského talmudu víme, že před rokem 70 n. l. (Megillah 3:1) bylo v Jeruzalémě nejméně 480 synagog. To znamená, že v prvním století měla každá čtvrť alespoň jednu skupinu deseti nebo více rodin, které se zavázaly ke společnému setkávání. Simeon Spravedlivý, velekněz v Izraeli ve třetím století př. n. l., řekl, že svět se udržuje třemi věcmi: uctíváním Boha, láskou k Tóře neboli učenosti a konáním dobrých skutků.³ Synagoga je tedy především *bet ha-tefillah*, "dům modlitby" neboli místo uctívání. Je to místo, kde komunita nebo společenství nachází svůj život prostřednictvím pravidelných setkání. Tento koncept má své kořeny v textech, jako je

Izajáš 56:7: "Můj dům bude nazván domem modlitby pro všechny národy." Za druhé, synagoga měla vždy vzdělávací složku. Byla založena jako *bet ha-midraš*, "dům studia" nebo místo, kam lidé přicházeli zkoumat a hledat Písmo. Podstatné jméno *midraš* pochází ze slovesa *daraš*, což znamená "hledat", "zkoumat" nebo "studovat" text. Tento vzdělávací důraz zahrnující lásku k učení a studiu Božího slova je základem synagogy i církve. Třetí funkcí je *bet ha-kneset*, což znamená místo setkávání nebo shromáždění. V současném Izraeli se slovem Kneset označuje parlament. Když se 14. května 1948 zrodil moderní stát Izrael, vytvořil svou vládu především podle britského systému. Izraelský parlament je shromáždění se 120 křesly. Pokud jde o synagogu, kneset označuje shromáždění lidí, kteří se zavázali sloužit potřebám komunity. V centru pozornosti je sociální spravedlnost nebo pomoc lidem. V prvních křesťanských staletích se v *bet ha-kneset* scházely soudy. Bylo to místo, kde mohl člověk vždy uspokojit své praktické potřeby. Zde se odehrával dosah do komunity, péče o lidi v nouzi.⁴

Původní církev byla zcela židovská. V prvním století bylo židovství mozaikou různých skupin nebo sekt. Existovali esejci, saduceové, farizeové, herodiáni, zélóti a nazaréni. Nazaréni byli Ježíšovi následovníci; v tomto raném období velmi snadno fungovali v rámci židovské komunity. Kniha Skutků poukazuje na to, že tito židovští Ježíšovi následovníci se těšili přízni všeho lidu (2:47). Teprve později mezi nimi vzniklo napětí, které nakonec vedlo k rozchodu. Je zřejmé, že v tomto raném období byla církev součástí judaismu. Dobře fungovala v židovském lůně, které ji zrodilo na židovský svátek *šavuot*.

Kniha Skutků apoštolů ukazuje, že nejstarší církev viděla svou funkci podobně jako synagoga, která měla trojí funkci. Ve Skutcích 2 čteme: "Věnovali se učení apoštolů" (v. 42). Shromažďovali se, aby byli *bet ha-midraš*, studijním společenstvím podobným synagoze. Za druhé se scházeli ke společenství, k lámání chle-

² Grand Rapids: Eerdmans, 1989. Vyšla též v češtině: Marwin R. Wilson, *Náš otec Abraham*, Sborový dopis, 1997

³ *Mishnah*, Abot 1:2.

⁴ Rabíni říkali, že synagoga musí být postavena na nejvyšším místě ve městě. Podle toho mohl každý, kdo do města přišel, najít nocleh nebo dostat jídlo či almužnu. Potulní a pocestní mohli mít své potřeby uspokojeny, jakmile

vstoupili do komunity. Pokud nebylo možné postavit stavbu synagogy na nejvyšším místě ve městě, musel být na vrchol budovy umístěn sloup. Sloup měl lidem při příchodu do komunity sloužit k orientaci, aby věděli, kde budou lidé, kteří se o ně postarají. Někteří badatelé poukazují na to, že z tohoto sloupu nakonec vznikla věžička na církevních budovách.

ba (pravděpodobně slavení Pánovy večeře) a k modlitbě (v. 42). To znamená, že se scházeli ke společné bohoslužbě. Za třetí, jak uvádí verš 45, "dávali každému, jak potřeboval". Byli dokonce ochotni prodat svůj majetek, aby posloužili jiným lidem. Církev tak odráží trojí funkci, která je svým původem přímo spjata s trojí funkcí synagogy.

Kristovo tělo by dnes mělo udržovat výše uvedené tři důrazy ve zdravé rovnováze. Křesťané by se měli scházet k vážnému studiu Slova. Měli by se také scházet k bohoslužbě, která zahrnuje modlitbu, společenství a duchovní dary. Za třetí by se církev měla věnovat také praktické službě a pomoci. Musí sloužit zraněným a potřebným ve světě ve jménu Pána Ježíše Krista. Tyto tři hlavní body zaměření byly součástí Abrahamova lidu na stránkách Nového zákona. Pokud jsou udržovány v rovnováze, jsou stejně tak znaky zdravé církve v dnešním světě.

III. NEJSTARŠÍ CÍRKEV A JUDAISMUS

Jaký je původ křesťanství? Má kořeny v helénismu, řeckých mysterijních náboženstvích, raném gnosticismu nebo platónském dualismu? V ničem z toho nenachází svůj počátek. Ve skutečnosti je původ křesťanské víry hluboce zakořeněn v hebrejských Písmech.

To, co církev nazývala Starým zákonem, by se mělo přesněji nazývat Prvním zákonem, Starším zákonem nebo Původním zákonem. Tímto způsobem bychom si chtěli připomenout, že není nižší než Nový. Hebrejská Písma tvoří jedinou Bibli, kterou měla nejstarší církev k dispozici. Je to jediný autoritativní písemný pramen, který apoštolská církev používala k řešení svých teologických debat a sporů. Byla jediným odvolacím soudem pro hledání autoritativního teologického vedení duchovního života. Nejstarší církev takto Písmo znovu a znovu citovala: "Je psáno", "Splnilo se", "Neřekl David?". "Neřekl to Izajáš?" "Neřekl to Mojžíš?" Odvolává se na Boží slovo v podobě hebrejské Bible.

Je velmi důležité, abychom si uvědomili, že původ Pavlova náboženství nespočíval v pohanských filozofiích, ale v bohaté matici židovských Písem, která ho vychovávala jako dítě. Pavel studoval u Gamaliela, kterého zase učil Hillel, největší židovský učenec těs-

ně před Ježíšovým narozením. Pokud dnes navštívíme jakoukoli univerzitu v této zemi (USA), kde je velká koncentrace židovských studentů, pravděpodobně tam najdeme Hillelovu společnost, organizaci, která usiluje o posílení židovských hodnot a kultury. Někteří badatelé tvrdí, že Pavlovo náboženství nemělo kořeny v judaismu a skutečně s ním nemá přímou souvislost. Myslím si však, že pokud si vezmeme Nový zákon jako celek a čteme Pavla velmi pozorně – i s ohledem na nejasnosti a záhady v Pavlově učení o Zákoně - zjistíme, že původ Pavlova náboženství byl v Hebrejských písmech.

Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že by křesťané neměli to, co se stalo Pavlovi v deváté kapitole Skutků, označovat jako obrácení. Dovolte mi, abych to rozvedl. Když se v knize Skutků poprvé setkáváme s Pavlem, odvádí do vězení ty, kdo měli abrahámovskou víru. Pronásleduje židovské věřící, ty, kteří uvěřili v Ježíše jako svého Mesiáše a vzkříšeného Pána. Projevuje velkou horlivost, když je pronásleduje a vykořeňuje je až do Damašku. Pak zázračně zažije nebeské světlo, když se na cestě setká se vzkříšeným Pánem. Pro Pavla to byl radikální duchovní obrat, událost, která nesmírně změnila jeho život. Bůh ho povolává, aby se stal apoštolem pohanů. Bůh tohoto muže obrátil a dal mu břemeno, aby oslovil lidi mimo izraelskou zemi. Pavel měl být brzy vyslán na misijní cesty.

Bůh Pavla jedinečným způsobem vybavil pro jeho misijní úkol. Pavel byl Žid z diaspory, pocházel z malého přístavního města Tarsu, které se nacházelo v severovýchodním cípu Středozemního moře. Ačkoli byl Žid, uměl dobře řecky. Ve skutečnosti Pavel často cituje z řecké Septuaginty, verze sestavené v Egyptě ve třetím století př. n. l. Díky znalosti řečtiny Bůh Pavla vybavil pro jeho úkol oslovit pohany. Znal zvyky a kulturu širšího středomořského světa.

Mnozí dnešní badatelé by řekli, že Pavel se obrátil. Tvrdí, že Pavel opustil judaismus, víru, která ho v dětství vychovávala. Podle těchto učenců Pavel při setkání s Kristem na cestě do Damašku přestal být Židem, protože se obrátil. Oblíbený význam pojmu konverze dnes znamená, že se člověk obrátí zády k určitému náboženství, filozofii nebo lidem, opustí je a připojí se k jinému. Tato definice "obrácení" nepopisuje

Naše abrahámovské spojení

to, co se stalo Pavlovi. Pavel se až do smrti považoval za Žida, i když věřícího Žida. Pavel nikdy neopustil své židovské kořeny. Pavel nadále považoval Abraháma za svého otce. Nový zákon uvádí, že Pavel po celý svůj život dodržoval různé židovské zvyky. Pavel nikdy neopustil judaismus, aby si založil zcela jinou víru, oddělenou a zcela odlišnou od víry svých předků.

Pokud budeme tvrdit, že Pavel "konvertoval" ke křesťanství, možná se vystavíme velkému nedorozumění s mnohými, kteří chtějí, abychom tvrdili právě toto, protože nevidí původ Pavlova náboženství v judaismu. Často se tvrdí, že Pavel získal tyto podivné představy o Pánu, který umírá a je vzkříšen, z řeckých mysterijních náboženství. V řecké mytologii přírodní bohové umírají a jsou vzkříšeni. Tvrdím, že je vhodnější říci, že Pavel prožil radikální duchovní setkání s Kristem, které ho nasměrovalo novým směrem. Navrhoval bych, aby se tomu neříkalo "obrácení". Pokud bychom použili slovo "obrácení", mohli bychom naznačovat, že Pavel opustil judaismus a odešel do jiného světa, do světa do značné míry vzdáleného judaismu. Z novozákonních záznamů je zřejmé, že Pavel svůj křesťanský život vedl podle vzoru judaismu a učení svého židovského Pána. Pro Pavla nebylo křesťanství protikladem judaismu, ale jeho nejplnějším rozkvětem. Křesťanství bylo tím, co Abraham a izraelští proroci předvíдали. Pavel, Žid z diaspory, byl hluboce zakořeněn v hebrejských Písmech a rabínském myšlení. Poté, co našel Krista, byl na své židovství velmi hrdý. Říkal: "Čím se ještě někdo odváží chlubit ... se odvažuji chlubit i já. Jsou to Hebrejci?" Neřekl "byl jsem Hebrej", ale "jsem jím i já". "Jsou to Izraelité?" Neřekl: "Byl jsem Izraelita." Řekl "já jsem také". "Jsou to Abrahamovi potomci?" "Takový jsem já", nikoli "takový jsem byl já" (2 Kor 11:21, 22). Neřekl "to bylo mé dřívější náboženství, můj dřívější život, moje dřívější identita". Co říká Pavel ve Filipským 3:5? "Obřezán osmého dne, z izraelského lidu, z kmene Benjamín" a pojmenován po prvním izraelském králi Šaulovi, "Hebrej z Hebrejů, co se týče zákona, farizej". Pokud by všechna tato náboženská identifikace s židovským národem byla bezvýznamná, proč se o ní Pavel zmiňuje? Proč se o tom zmiňuje, když to všechno opustil?

Pavel byl stále hluboce spojen s kořenem, který ho podporoval. A se stejným kořenem jsou spojeni i kře-

šťané z pohanů (Řím 11:18). Pavlovo spojení s tímto kořenem znamenalo, že ho živili Abrahamové, Izákové, Jakubové, Mojžíšové, Davidové. Zde byl duchovní odkaz Pavlových židovských předků. Do téhož lidu je naroubován každý křesťan v okamžiku, kdy přijde k víře. Novozákonní autoři mysleli hebrejsky, ale psali řecky. Pavlova teologie byla hebrejská až do morku kostí. Právě v Jeruzalémě hledáme biblický pohled na skutečnost. Našimi učiteli ke Kristu byli Mojžíš a proroci, nikoli Platón a Akademie. Křesťané se vystavují velkému zkreslení Písma, pokud hledají původ křesťanské víry v nesprávných zdrojích.

Pohané jsou dědici dějin Izraele. Pohané, kteří uvěří v Krista, okamžitě zdědí novou rodinu a nové dějiny. V listu Efezským 3:6 se píše: "Pohané jsou dědici spolu s Izraelem." Jsme v tom společně. Boží lid v církvi byl vždy jedním tělem, věřící Židé a věřící pohané. Jsme jedna oliva složená ze dvou částí, Židů a nežidů. Židé a pohané, kteří uvěřili v Mesiáše, nejsou umístěni ve dvou oddělených shromážděních. Pohané jsou dědici společně s Izraelem. My pohané sdílíme jejich dědictví víry.

První list Korintským 10:1 nám připomíná, že máme zkušenost s Rudým mořem, protože se jako Boží lid podílíme na tom, co dělali naši duchovní předkové. Dějiny Izraele se stávají našimi dějinami. Většina křesťanů by řekla, že dávný židovský lid – ten, který zkoumáme v muzeích a čteme o něm v historických knihách – kdysi prošel vodami Rudého moře. Ale Pavel napsal Korint'ánům (převážně pohanskému sboru) a řekl jednoduše toto: "Naši předkové... všichni prošli mořem". Pavel pohanům připomíná, že to byli jejich předkové, kteří zažili zkušenost s Rudým mořem. Staly se dějiny Izraele našimi dějinami i pro nás, věřící pohany? Vstoupili jsme do nich zástupným způsobem, jak to Pavel sdílí s Korint'any? Křesťanství není protikladem judaismu, je z jeho vlastní kosti. Křesťanství je hluboce zakořeněno v židovském národě. V Ef 2:20 se uvádí, že základem církve jsou židovští apoštolové a židovští proroci, přičemž židovský Pán je jejím hlavním úhelným kamenem. Církvi nelze přidělit židovský základ více, než je tomu v tomto případě.

Jako člověk, který není Žid, jsem v průběhu let pochopil, ocenil a zamiloval si své hebrejské dědictví. Když jsem vyrůstal v církvi, nikdo mě těmto věcem neučil.

Musel jsem je objevit sám. Abraham má duchovní potomstvo. Římanům 2 hovoří o tom, že Židem není ten, kdo jím je pouze navenek; ani obrázka není pouze fyzickou záležitostí: Židem je ten, kdo jím je vnitřně, skrze obrázku srdce, skrze Ducha (v. 28, 29). Odkud Pavel vzal tuto teologii? V Pavlově době každý Žid, který znal Tóru, věděl, že to není nové myšlení. Pavlův výrok se vrací přímo k Mojžíšovu zákonu, k Deuteronomiu 10:16, a k Jeremiášovi 4:4. Prorok Mojžíš a prorok Jeremiáš říkají: "Obřežte svá srdce" - to znamená, že člověk musí být vnitřně a duchovně oddělen pro Boha. Obrázka těla nestačí. Je třeba naslouchat srdcem, ne jen ušima. Existuje hlubší úroveň, hlubší dílo, které chce Bůh vykonat. Jde to mnohem hlouběji než jen k vnějšímu rituálu.

Někdy si říkám, že kdyby se Ježíš objevil na zemi tento víkend a televizní reportér by mu strčil před obličej mikrofon a zeptal se ho: "Ježíši, kde plánuješ uctívat tento víkend během své návštěvy na zemi?" Jak by Ježíš odpověděl? Šel by do místního katolického kostela, do protestantského kostela hlavního proudu, do řeckého pravoslavného kostela, do reformní synagogy, do lubavičnického chabadu, do místního baptistického kostela, do mesiánské synagogy, nebo do žádného z výše uvedených? Kde by se Ježíšovi skutečně líbilo uctívat? Na tuto otázku se nebudu pokoušet odpovědět, protože je sporná. Co je však neoddiskutovatelné a nepopíratelné, je to, že struktura dnešní církve je tak značně odžidovštěná, že by se v ní Ježíš asi těžko cítil doma a zapadl do ní.

Nedávno mi byla zaslána k nahlédnutí literatura pro pětileté děti. Na jedné stránce určené k vybarvení byl obrázek pětiletého dítěte, které jde po schodech a vstupuje do budovy. Nápis pod obrázkem zněl: "Ježíš byl hodný křesťanský chlapec, který chodil každou neděli do kostela". Na všech úrovních musíme Ježíše představovat v jeho židovském kontextu. Žil velmi židovským životem. Svou veřejnou službu zahájil ve své synagoze v Nazaretu, kde požádal o Izajášův svitek (Lk 4:16-21). Žil svůj život podle (židovských) Písem.

IV. KOŘEN A RATOLESTI OLIVY

V kapitolách Římanům 9-11 je Izrael představen metaforou olivovníku. Pavel si tuto figuru nevymyslel; pochází z Hebrejské bible (Jer 11:16). V produkci oli-

vového oleje je dnes Itálie na prvním místě ve stře-domořském světě. Dost možná tomu tak bylo i v prvním století. V každém případě by však člověk prvního století žijící v Římě nebo v Itálii olivovník znal. Pavel používá důvěrně známý pojem.

Pavel v jedenácté kapitole listu Římanům uvádí několik důležitých bodů o olivovníku. Ve verších 7-10 Pavel hovoří o tvrdosti a pádu Izraele. Bůh svrchovaně dopouští pád Izraele. Dopouští, aby měli ducha otupělosti, takže nemohli vidět (v. 8). Jejich srdce byla zatvrzelá, jejich oči byly zatemněné (v. 10). Kvůli zaslepenosti a pádu Izraele přišla spása pro pohanský svět (v. 11). Pavel se však ptá na to, zda padli tak, že se z toho nelze vzpamatovat. Odpověď zní, že nikoli. Bylo to v Božím plánu, aby pohané nakonec vyvolali v Izraeli žárlivost či závist.

Pokud studujeme dějiny křesťansko-židovských vztahů za posledních dva tisíce let, zjistíme, že církev sotva vyvolala v Izraeli žárlivost. Ve skutečnosti tomu bylo právě naopak; církev Izrael rozzlobila. Zlomyslná protižidovská rétorika církevních otců je toho chmurným svědectvím. Jedním z nejjedovatějších církevních otců byl Jan Chrysostom. Jeho jméno znamená Jan "Zlatoustý". Na adresu židovského národa chrlil skálopevné výrazy, synagogu nazýval nevěstincem, doupětem divoké zvěře a divadlem. Martin Luther označil Židy za "jedovaté" a "tvrdohlavé jako d'ábel". "Vyžeňme je ze země na věčné časy," řekl. Když papež Urban II. v roce 1096 zahájil první křížovou výpravu – jednu ze šesti křížových výprav z Evropy s cílem osvobodit Jeruzalém od "nevěřících", muslimů, kteří jej drželi – byli Židé po tisících shromažďováni a upalováni. V roce 1492 židovské obyvatelstvo draze trpělo při vyhánění ze Španělska během inkvizice.

Není divu, že církev 400 let po Martinu Lutherovi v době Hitlera mlčela. Martin Luther a další reformátoři nemluvili o svých židovských kořenech a hebrejském dědictví s uznáním a vděčností. Spíše vytvořili mentalitu "my a oni". Hitler touhu Martina Luthera s děsivým úspěchem uskutečnil. V letech 1933-1945, tedy v letech holocaustu, přišlo o život šest milionů lidí jen proto, že byli Židé. Ne všechny oběti byli Židé, ale všichni Židé byli oběti. Ze strany Hitlera šlo o systematický pokus o vyhlazení Židů. Židé byli prohlášeni za *untermenschen*, podlidi. Byli jako vši, které je třeba

Naše abrahámovské spojení

ba vyhubit. Jak se to mohlo stát v tak kulturní zemi, jako je Německo, v zemi Bachů, Beethovenů a Mozartů, velkých německých filozofů, básníků, umělců a teologů? Jak se to mohlo stát? Proč církev tak mlčela? Zdá se mi, že jedním z důvodů je to, že církev zapomněla na své židovské kořeny. Hitler začal ve dvacátých letech minulého století Židy demonizovat tvrzením, že jsou od ďábla, a lidé mu to zbaštili. Lidé ho za tuto zvrácenou teologii nezpochybňovali. Právě v tomto bodě se měla církev vzchopit a Hitlera přimrazit. Války začínají postoji a slovy. Nakonec, pokud tyto věci neprověříme, vyústí v ničení životů. Antisemitismus je nepřátelství a nenávisť vůči židovskému národu. Protižidovství a antisemitismus se navzájem živí. Pavel říká, že povinností křesťanů z pohanů je vyvolat v Židech závist a žárlivost. Vzhledem k tak dlouhé negativní historii křesťansko-židovských vztahů má církev co dělat, aby vyvolala žárlivost, o které Pavel píše. Domnívám se, že dokud nepochopíme naše abrahámovské spojení a dokud nebudeme schopni mluvit s láskou a hlubokým uznáním o svých židovských kořenech a dokud se jako věřící nesmíříme s vlastním židovstvím, je pošetilé mluvit o tom, že bychom měli vyvolat žárlivost Izraele. Pokud se nám v církvi podaří smířit se s tím, kým jsme, musíme se pak snažit o smíření s našimi židovskými sousedy. Díky Boží milosti a milosrdenství pak může Bůh skrze toto smíření dosáhnout hlubšího duchovního smíření mezi sebou a svým lidem.

Nakonec se zdá, že Pavel v Římanům 11 říká, že po příchodu plného počtu pohanů dojde k opětovnému vštípení. Jsme účastní "živné mízy z kořene olivy" (v. 17). Pavel tedy říká pohanským křesťanům: "Nechlubte se" (v. 18). Pohané jsou na duchovní scéně "příchozími". Nemají se čím chlubit. Kdo jsou pohané? Podle Ef 2:12, 13 jsou pohané "odloučení od Krista, vyloučení z občanství v Izraeli a cizinci ve smlouvách slibu, bez naděje a bez Boha ve světě... vzdálení". Pohané se nemají čím chlubit. Díky Boží milosti však již nejsou vyloučení ze slibů, ale zázrakem duchovního vštípení se dostali k tomuto úctyhodnému dědictví víry. Podle Pavla jsou národy "pohany", tedy těmi, které "svedli na scestí němé modly" (1 Kor 12:2). Najednou díky tomuto vštípení mají pohané hodnotu, mají bohatství, vlastní úctyhodné dědictví víry. Izraelitům náleží přijetí za syny, božská

sláva a smlouvy (Řím 9:4). Pavel nenapsal, že židovskému národu "byly určeny smlouvy". Spíše jim smlouvy určeny jsou. Bůh pokračuje v uskutečňování svého plánu na této zemi s židovským národem. Bůh slíbil Abrahamovi, že bude požehnáním pro zemi a že bude velkým národem. Bůh to také spojil se zemí. Země a Abrahamovo povolání spolu souvisejí. Země je součástí původního Abrahamova povolání. Jak mohou být Abrahamovy duchovní děti, církev, lhostejné k Abrahamově zemi?

Je to kořen olivovníku, který podporuje pohany (Řím 11:16, 18). Co je kořenem olivovníku? Jsou to patriarchové. Kontext se vrací až ke kořeni, kterým je Abraham. Nový zákon mluví o kořeni Davidově, kterým je Kristus, ale ne v tomto kontextu Římanům (srov. Zj 5:5). Kořen v listu Římanům odkazuje na věrné praotce Židů. To by nám mělo naznačit, že bychom měli změnit pořadí našich studijních priorit. Neměli bychom se snažit zvládnout knihu Genesis, kde jsou nejhlubší kořeny naší víry? Musíme porozumět životu Abraháma, muže, který je na stránkách novozákonních Písem zmíněn 75krát. Kniha Hebreům (11. kapitola) popisuje Abraháma jako jednoho z velkých hrdinů víry. Právě tento vírou naplněný kanál s hlubokými kořeny Bůh použije, aby požehnal svému lidu. Tento kořen nás podporuje (Řím 11:18). Řecké slovo, které zde Pavel používá pro "podpírá", je stejné slovo, které se používá pro dítě v matčině lůně. Jeho výživa a podpora závisí na matce. Pro nás křesťany tedy vše, co máme, přichází k nám skrze židovské dědictví Písma a židovského Pána. Jak říká Pavel ve 20. verši, není zde místo pro domýšlivost nebo vychloubání. Vy nepodporujete kořen (vy pohané, kteří jste vštípené divoké olivové ratolesti), ale "kořen podporuje vás" (v. 18).

Ve spojení s olivovníkem: "Kdo se ke komu připojuje?" Po staletí církevní odpověď zněla, že Židé se připojují k nám nežidům. Novozákonní odpověď na tuto otázku však zní, že my nežidé se připojujeme k Židům svou vírou v židovského Mesiáše. Pohané jsou naroubováni do Izraele. Připojujeme se k věrnému zbytku židovského národa, který vždy důvěřoval Bohu Izraele, že ho spasí, a který odmítá vzdávat čest komukoli jinému. Jsme naroubováni do tohoto zbytku, který tvoří ti Židé, kteří jsou věrní Bohu. Skutečnost, že dnes je církev početně převážně pohanská, je

náhoda dějin, nikoliv to, jak tomu bylo na počátku. Je pro nás těžké to dnes pochopit, protože příliš často náhodně předpokládáme, že církev je určena pro pohany. Ve skutečnosti nejstarší církev měla lidi, kteří klepali na její dveře a říkali: "Pusťte nás dovnitř. Chápeme, že je to židovský sbor, ale prosím, pusťte nás dovnitř." Dnes je situace kvůli demografickému vývoji církve téměř obrácená.

V. ZÁVĚR

Byli jsme naroubováni do Izraele, a pokud patříme Kristu, jsme Abrahamovým duchovním potomstvem. Musíme věnovat čas tomu, abychom poznali své příbuzné ve víře. To znamená, že se musíme naučit myslet hebrejsky, možná více, než jsme v minulosti považovali za nutné. Křesťané musí projít kulturní proměnou pokaždé, když otevřou Bibli. Je tomu tak proto, že jsme lidé ze Západu a Bible je východní kniha. Je to semitská kniha, a proto se musíme vžít do jejích

semitských myšlenkových forem. Musíme vstoupit do myšlení lidí, kteří tuto knihu napsali.

Naši příbuzní v historii naší duchovní rodiny pocházejí z jiné kultury. Hebrejské písmo pochází z Asie. Dnes musíme mluvit s porozuměním, s vděčností a uznáním pro naše hebrejské dědictví. Studium našich židovských kořenů není nepovinnou záležitostí, ale je základem. V tomto článku jsme se snažili tento bod potvrdit z Písma. Jednou z nejvíce vzrušujících a osvobozujících věcí v mé vlastní duchovní zkušenosti bylo znovuoobjevení těchto kořenů. Pro mě to byla významně obohacující zkušenost. Umožňuje mi to zasadit Bibli do jejího kulturního kontextu. Především však vede k pochopení a ocenění našeho Pána a jeho učení. Kéž je Bůh oslaven, když denně rosteme v poznání našeho hebrejského Pána a jeho prvních následovníků.